

פתרון בחינת הבגרות בתנ"ך – שתי יחידות לימוד

קיץ תשע"ה, 2015, שאלונים: 136,001206
מוגש ע"י צוות המורים של "יואל גבע"

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון.
2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות.

פרק ראשון – ספר בראשית (24 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על שתי השאלות (לכל שאלה - 12 נקודות): בכל אחת מהשאלות סעיף א' (חובה) (7 נקודות), ועל אחד מהסעיפים ב-ג (לכל סעיף - 5 נקודות).

שאלה 1

סעיף א'

קין מתואר כחוטא המתנער מאחריות למעשהו (על התלמיד לציין שתי ראיות ולהסביר אותן):
- "ויאמר לא ידעתי" - עם פנייתו של ה' לקין כשהוא מברר היכן הבל, קין מסיר מעליו אחריות, וטוען שאינו יודע היכן הבל (לא לוקח אחריות על מעשיו).
- "השומר אחי אנוכי" - קין טוען שאין זה תפקידו לשמור על אחיו (ניתן גם לציין את האשמה העקיפה של קין כלפי ה', שהוא זה שאחראי על הבל ולא קין עצמו).
- "הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה.... והיה כל מצאי יהרגני" - לאחר קבלת העונש מה', במקום להשמיע מילות חרטה ולקבל את העונש בהכנעה, קין מתלונן על חומרת העונש וחושש שיהרגו אותו, היות וה' גזר עליו חיי נדודות. גם בשלב זה קין אינו לוקח אחריות על מעשיו.

סעיף ב'

- (1) הפער בפסוק 8 הוא באי הידיעה אודות תוכן השיחה בין קין והבל, על מה דיברו? בתנ"ך לא מופיעים הדברים שהחליפו ביניהם, אלא מיד עוברים לתיאור רצח הבל על ידי קין.
- (2) ניתן ללמוד מן הפער (היעדר תוכן השיחה בין השניים) שעבור הכותב המקראי אין זה משנה מה היו הדברים שנאמרו והם חסרי משמעות. המעשה עצמו, הרצח הוא העיקר. הבחירה השגויה של קין ברצח אחיו אינה קשורה לשיחה שלא נמסרה, ובכך ניתן להבין גם את המסר לקוראים – אין דבר שיכול להצדיק רצח.

סעיף ג'

- (1) הרכיבים בעונשו של קין (על התלמיד לציין שניים):
- מקולל / ארור – ה' מקלל את קין שיהיה מקולל יותר מן האדמה אֵן: באמצעותה.
 - עבודת אדמה – ה' מקלל את קין שגם אם יעבוד קשה את האדמה היא לא תצמיח לו דבר.
 - נוודות – ה' מקלל את קין שכעת הוא מגורש מעל פני האדמה לצמיתות: זאת אומרת הוא לא יוכל לשבת קבע בכל מקום שהוא.
- על פי בראשית ד, 2 קין היה עובד אדמה. לאור זאת, עונשו של קין לא יאפשר לו לעסוק במקצועו. לכן מדובר בעונש חמור ביותר, שכן הוא לא יוכל להתפרנס.
- (2) לאחר שמתלונן על עונשו, קין זוכה להקלה בעונש מצד ה' באמצעות סימן, אותו הוא מקבל מהאל, על מנת להבטיח שאיש לא יהרוג אותו. כל מי שירצה לפגוע או להרוג את קין יספוג נקמה מידו של ה': "לכן כל הרג קין שבעתים יקם וישם ה' לקין אות לבלתי הכות אותו כל מוצאו".

שאלה 2

סעיף א'

תיאור יציאת אברהם בבראשית י"א – בקטע זה יציאת אברם מתוארת בעקבות החלטתו של אבי המשפחה, תרח, שלוקח את אברם, לוט (בנו של הרן) ואת שרי אשת אברם אתו למסע. הם יוצאים מאור כשדים, כשהיעד שלהם הוא כנען. בדרכם הם נעצרים בחרן, ולא מגיעים לכנען, על פי הכתוב.

תיאור יציאת אברהם בבראשית י"ב – בקטע זה יציאת אברם מתוארת בעקבות הצו של ה' לעזוב את ארצו, מולדתו ומשפחתו, וללכת אל ארץ לא ידועה, שיראה לו ה'. אברם מקבל לטובת כך הבטחה מה' לפיריון וברכות רבות. אברם נשמע לצו ה', ולוקח אתו לוט אחיו, את שרי אשתו ואת כל רכושם והעבדים שלהם, והם מגיעים לכנען.

הבדלים : (על התלמיד לציין אחד) :

- ביי"א תרח יוצא על דעת עצמו ללא סיבה / ביי"ב אברם יוצא בעקבות צו ה'.
- ביי"א היעד ידוע מלכתחילה / ביי"ב לפי הצו האלוהי היעד אינו ידוע.
- ביי"א בדרכם לכנען המשפחה עוצרת בחרן / ביי"ב אין עצירה בחרן.
- ביי"א תרח אבי המשפחה יוצא עמם למסע / ביי"ב לא כתוב שתרח מצטרף.
- ביי"א אין תיאור של הרכוש והעבדים הרבים / ביי"ב יש תיאור מפורט שלהם.
- ביי"א היציאה היא מאור כשדים / ביי"ב היציאה היא מחרן.
- וכן יתקבלו הבדלים נוספים המבוססים על הפסוקים.

סעיף ב'

המידע הנמסר בפסוק זה הוא עקרונית של שרי, אשת אברם. עקרונית הוא רמז מקדים לקורות חיי אברם. הסיבות לכך הן : בהבטחות השכר של ה' לאורך כל חייו ה' מודיע לאברהם שזרעו יהיה רב – אך הדבר אינו אפשרי, כיוון ששרה עקרה ; כמו כן, ה' מבטיח לאברהם שזרעו יקבל את ארץ כנען, אך שוב הבטחה זו אינה אפשרית כיוון ששרה עקרה ; וכן תתקבלנה תשובות נוספות המתארות את קורות אברהם, ומכילות את הבעייתיות בהעדר ילד לשרה ואברהם.

סעיף ג'

- (1) את דרכו לארץ ישראל עושה אברם בשלבים : הוא מתחיל בהגיעו לשכם ולאחרי מורה ומביט בכנענים המאכלסים את הארץ. לאחר מכן הוא מתקדם ממזרח לבית אל ומתמקם שם. הוא ממשיך לשוטט בארץ עד להתיישבותו הסופית בבית אל. זאת ניתן להבין גם מהביטוי "הלך ונסוע" שכוונתו שוטטות בארץ.
- (2) המטרה של השוטטות בארץ הייתה לקבוע בעלות על הארץ, וזאת על ידי בניית מזבחות לה' ברחביה, ועל ידי כך לסמן את אחיזתו של אברהם וזרעו בארץ בעתיד : "ויבן שם מזבח לה'...." (וכן יתקבל כל ציטוט מתאים).

MY.GEVA

לפרטים
לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
ביעילות לבגרות במתמטיקה

פרק שני – היסטוריוגרפיה ונבואה (40 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על שתי שאלות מהשאלות 3-5 (לכל שאלה - 20 נקודות): בכל אחת מהשאלות סעיף א' (חובה) (8 נקודות), ועל שניים מהסעיפים ב-ד (לכל סעיף - 6 נקודות).

שאלה 3

סעיף א'

הנבואה: אליהו מנבא לאחאב שלא ירד גשם (כלומר שתהיה בצורת), עד שהוא יאמר אחרת. הסיבה שנבואה זו נמסרה לו: לפי דברים י"א, העונש הצפוי על עבודת אלילים הוא בצורת. במלכים א ט"ז מסופר כי אחאב עבד את הבעל (אל הגשם), כלומר עסק בעבודת אלילים, ולכן הוא נענש בבצורת.

סעיף ב'

(1) הקושי הוא: כיצד יתכן שלאליהו יש כוחות אלוהיים (הוא גורם לבצורת), והרי שיש אל אחד בלבד? או: כיצד יתכן שאליהו מנבא לאחאב עונש מעצמו וגורם לבצורת, ולא פועל על פי צו ה'?

(2) מלכים א י"ח, 1 מסייע לפתרון הקושי, משום שבפסוק זה ה' שולח את אליהו להודיע על סיום הבצורת. מכאן, שה' הוא זה שגרם לבצורת מלכתחילה, ואליהו רק ניבא בשם ה'. או: מלכים א י"ח, 1 לא מסייע לפתרון הקושי, משום שה' שולח את אליהו להודיע על סיום הבצורת, אך אין זה מעיד על כך שה' גרם לה מלכתחילה, ואף ייתכן ששולח דווקא את אליהו להודיע על סיומה, משום שאליהו אחראי לבצורת.

סעיף ג'

- הסיבות להסתתרותו של אליהו בנחל כרית (על התלמיד לציין שתיים):
- אלוהים מצווה על אליהו להסתתר בנחל כרית.
 - בנחל כרית יש מים היכולים להרוות את צימאונו של אליהו בזמן הבצורת.

סעיף ד'

(1) לפי הפירוש ש'הערבים' הם אנשי הערבה לא נעשה נס לאליהו. העורבים הם בני אדם רגילים שמכלכלים את אליהו, ומספקים לו לחם ובשר בכל בוקר וערב: "והערבים מביאים לו לחם ובשר בבקר ולחם ובשר בערב...".

או: לפי הפירוש ש'הערבים' הם אנשי הערבה כן נעשה נס לאליהו. אלוהים ציווה על אנשי הערבה לכלכל את אליהו ולספק לו לחם ובשר בכל בוקר וערב. מכיוון שה' התערב וגרם להם לפעול מדובר בנס: "וואת הערבים צויתי לכלכלך שם".

(2) לא נעשה נס: פסוקים 7-9 תומכים בדעה זו, משום שגם בפסוקים אלה אישה רגילה מסייעת לאליהו.

או: כן נעשה נס: פסוקים 7-9 תומכים בדעה זו, משום שגם בפסוקים אלה ה' הוא זה שגורם לאישה לסייע לאליהו.

שאלה 4

סעיף א'

(1) בפסוקים 9-11 המחבר מזכיר את הכנענים (אמורי). המחבר החליט להזכיר אותם על מנת להדגיש את חומרת חטאייהם של בני ישראל – הכנענים חטאו, ולכן ה' גרש אותם מארץ כנען, ונתן אותה לבני ישראל. בני ישראל חטאו יותר מהכנענים, ולכן יהיה מוצדק לגרש אותם מהארץ. או: להצדיק את עונש הגלות שיבוא על עם ישראל (להצדיק את ה') – מי שחוטא יותר מהכנענים, מוצדק לגרשו מהארץ (בדומה לכנענים שגורשו).
(2) הנבואה המוזכרת בפסוקים 12-15 היא: ממלכת יהודה עומדת לגלות מאדמתה ולהיחרב כמו ממלכת ישראל.

סעיף ב'

בפסוקים 26-27 במלכים ב כ"ג המחבר מצהיר כי עונשי הגלות והחורבן יגיעו (ולא יבוטל בשל צדיקותו של יאשיהו) בשל חטאיו החמורים של מנשה.
חטאים חמורים מאוד היכולים להסביר את הנאמר במלכים ב כ"ג, 26-27 (על התלמיד לציין שלושה):

- " וישב ויבן את הבמות אשר אבד חזקיהו" - ביטול ריכוז הפולחן שעשה חזקיהו, והחזרת הבמות.
- "ויעש אשרה.. וישתחו לכל צבא השמים" - עבודה זרה – הכנסת פולחן האשרה ליהודה או: עבודת צבא השמיים.
- " וישם את פסל האשרה אשר עשה בבית אשר אמר ה'" - חילול בית המקדש – הכנסת פסל האשרה לתוך בית המקדש.
- "והעביר את בנו באש" - הכנסת פולחן העברת ילדים באש.
- " ועונן ונחש ועשה אוב וידעוני" - הכנסת פולחן של ידיעת העתיד באמצעות קריאת תנועת העננים, סיאנס.
- "וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאוד" - רצח חפים מפשע.

סעיף ג'

(1) המתח בין חלקו הראשון של פסוק 8 ובין הנאמר בפסוק 14: בחלקו הראשון של פסוק 8 מתוארת הבטחת ה', לפיה עם ישראל לא יגורש מארצו יותר, אלא יישאר בה לעד. לעומת זאת, בפסוק 14 נאמר שה' נותן את העם ביד אויביהם – כלומר ה' ייתן לאויבים לנצח את עם ישראל, ולגרשו מאדמתו.

(2) חלקו השני של פסוק 8 ופסוק 9 פותרים את המתח באופן הבא: הבטחת ה' בחלקו הראשון של פסוק 8 הייתה מותנית – עם ישראל יישאר על אדמתו בתנאי שהוא ישמור על חוקי ה' ומצוותיו. כיוון שעם ישראל לא שמר את חוקי ה', בגלל מנשה שהחטיא אותו, החליט ה' לתת את העם ביד אויביו.

סעיף ד'

(1) המידע המופיע בספר דה"י ואינו מופיע בספר מלכים הוא: בעקבות חטאיו של מנשה, ה' מביא לכך שמנשה מוגלה לבבל. בבבל הוא חוזר בתשובה, מוחזר לארץ ומתקן את דרכיו.

(2) מידע זה פותר את אי ההלימה בין משך מלכותו של מנשה ובין תפיסת הגמול של מחבר דה"י באופן הבא: תפיסת הגמול של דה"י הינה אישית. לאור זאת, לא ייתכן שמנשה יהיה מלך כל כך חוטא, ועדיין ימלוך 55 שנה. בספר דה"י נפתרת אי ההלימה: מנשה חטא, והוענש – הוגלה לבבל. לאחר שחזר בתשובה בבבל, ה' החזיר אותו לארץ והוא תיקן את דרכיו, ובסה"כ מלך 55 שנה. תיאור זה, תואם את תפיסת הגמול האישית של דברי הימים.

שאלה 5

סעיף א'

באחרית הימים מעמד של הר בית ה' יהיה גבוה – כל עמי העולם ינהרו להר, על מנת ללמוד את חוקי ה' ולחיות על פיהם. האופן בו כל עמי העולם יחיו יוכתב על ידי ה', והבשורה תצא מהר בית ה'. מכאן, הר הבית יהפוך להיות מרכז דתי, משפטי ומוסרי.

סעיף ב'

נבואת ישעיהו אינה מתארת חזון של סובלנות: סובלנות היא הכרה בזכות הקיום של קבוצות ודעות שונות, אך התיאור בישעיהו עוסק בהפיכת כל עמי העולם לעם אחד, בעל דעה אחת: האמונה בה' וההליכה בדרכיו: "ויוֹרְנוּ מִדְּרָכֵינוּ וְנִלְכֶּה בְּאֻרְחוֹתָיו".

אנ:

נבואת ישעיהו מתארת חזון של סובלנות: סובלנות היא הכרה בזכות הקיום של קבוצות ודעות שונות על פי הקטע המתואר, ה' ישפוט בין העמים – כלומר ה' יכיר בקיומם של עמים שונים, וישפוט ביניהם (בצדק): "וּשְׁפֹט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים" אנ: קיומו של משפט אלוהי לא יבטל את קיומם של העמים השונים – גם לאחר שכל עמי העולם יכירו בה', עדיין יישארו עמים שונים בעולם (אך יהיה ביניהם שלום): "לֹא יִשָּׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב".

סעיף ג'

בבראשית י"ב, 3 נאמר שבזכות אברהם יבורכו (ייצאו נשכרים) כל עמי העולם – אברהם היה האדם הראשון שייסד את האמונה בה', ובזכותו כל עמי העולם יאמינו בה', ויחיו בשלום זה לצד זה – כמתואר בחזון אחרית הימים של ישעיהו.

בשמות י"ט, 5-6 ה' הבטיח לעם ישראל שאם הוא ישמור את חוקי ה' הוא יהיה עם סגולה – עם נבחר, יחסית לכל שאר העמים – מעמדו יהיה כמעמד הכהנים יחסית לשאר בני ישראל. באחרית הימים, כל עמי העולם יכירו באלוהי ישראל, ולפיכך מעמדו של העם יעלה ויהיה גבוה מזה של שאר העמים ("לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלוהי יעקב...").

סעיף ד'

ההיפוך המתואר בפסוק 4 הוא : כלי הנשק של העמים יהפכו לכלי עבודה (כלים חקלאיים). הסיבה לכך היא : ה' ישפוט בין העמים בצדק. דבר זה יביא לכך שיהיה שלום בין העמים, ולא יהיו עוד מלחמות. במצב שכזה, לא יהיה עוד צורך בכלי נשק, והם יהפכו לכלי עבודה.

פרק שלישי – נושאי החובה (18 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על שלוש מתוך השאלות 6-9 (לכל שאלה – 6 נקודות)

חוק

שאלה 6

סעיף א'

שתי הדרכים :

דרך אחת : אם העיר הרחוקה תסכים להצעת השלום (כניעה), יש לשעבד את תושביה ולקחת מהם מיסים.

דרך שניה : אם העיר הרחוקה לא תסכים לשלום, יש לצאת נגדה למלחמה, לשים עליה מצור, להרוג את כל הזכרים בה, ולקחת כשלל מלחמה נשים, ילדים ורכוש.

סעיף ב'

החזרה על השורש ש-ל-מ דווקא בהקשר של חוקי מלחמה רומזת : יש קודם כל לנסות לפעול בדרכי שלום, ולהימנע ממלחמה ואלים מיותרות. מלחמה היא המוצא האחרון.

שאלה 7

סעיף א'

- ההגזמה בתיאור צדיקות איוב (על התלמיד לציין ראייה אחת):
- "והעלה איוב עלות מספר כלם..." – בתום כל סבב של משתאות (כל 7 ימים) איוב מקריב קורבנות עבור כל אחד מילדיו – מספר קורבנות מוזגם.
 - "כי אמר אולי חטאו בני וברכו אלוהים בלבבם..." – איוב מקריב קורבנות מנע (שאיין בהם חובה) עבור ילדיו, רק מחשש שמא חטאו לאלוהים במחשבותיהם.

סעיף ב'

תיאור צדיקותו של איוב בתחילת הספר חשובה, משום שבגינה אלוהים יפנה את תשומת ליבו של השטן אל איוב. דבר זה יגרום לוויכוח בין אלוהים לשטן על מידת צדיקותו ואמונתו של איוב: האם אמונתו תלויה בדבר או לא. כמו כן, צדיקותו של איוב היא הגורם לאסונות שיבואו אליו בהמשך הסיפור, דבר שמעורר את הבעיה בסיפור איוב: כיצד יתכן שיש צדיק ורע לו? **אז:** יש בצדיקותו של איוב מן האבסורד, שכן למרות צדיקותו המופלגת, הוא סופג עונשים קשים מאלוהים.

נביאי אמת ונביאי שקר

שאלה 8

סעיף א'

המחלוקת בין חנניה לירמיה: ירמיה, באמצעות המוטות שעל צוארו, טוען שעל העם לא למרוד במלך בבל ולהישאר משועבדים לבבל, משום שזהו רצון האל: "ויקח חנניה הנביא את המוטה מעל צואר ירמיה הנביא". לעומתו, חנניה טוען שיש למרוד במלך בבל, המרד יוביל לסיום השעבוד, כלי בית המקדש יוחזרו ואיתם גם גלות יהויכין: "בעוד שנתיים ימים אני משיב אל המקום הזה את כל כלי בית ה' אשר לקח נבוכדנאצר מלך בבל מן המקום הזה ויביאם בבל ואת יכניה בן יהויקים מלך יהודה ואת כל גלות יהודה הבאים בבבל".

סעיף ב'

חנניה שובר את המוטות מעל צואר ירמיה וחוזר על נבואתו, שתוך שנתיים בבל תיפול. כל אלה גורמים לערעור בטחונו של ירמיה, שכן נאמר מיד לאחר מכן שהוא עוזב את המקום.

שיבת ציון**שאלה 9**

הסבר הקביעה: בנבואת ירמיהו (כ"ט, 10) נאמר שהגלות תימשך שבעים שנה, ובתום שבעים השנים העם יחזור לארצו. המתואר בעזרא א מגשים את נבואת ירמיהו באופן הבא: כורש, מלך פרס עולה לשלטון, ובתום פרק הזמן עליו ניבא ירמיהו, הוא מפרסם את הצהרתו, במסגרתה הוא מאפשר לעם לחזור לארצו. בעקבות הצהרת כורש, מחליטים חלק מהגולים לשוב לארץ, ומי שמחליט להישאר בגלות, תורם כסף בעבור אלה שמחליטים לשוב.

פרק רביעי – נושאי ההרחבה (6 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על אחת מתוך השאלות 10-13 (לכל שאלה – 6 נקודות)

חוק**שאלה 10****סעיף א'**

הנימוק לציווי על אהבת הגר: עם ישראל היה זר בארץ מצרים, ולכן עליו להבין את מצבם של הזרים היושבים בקרבו ולהתחשב בהם. א: הנימוק לציווי הוא - אני ה', כלומר בגלל שה' נתן את הציווי יש לקיימו.

סעיף ב'

המחוקק סבר שיש צורך להוסיף נימוק לציווי, משום שהגר שייך לשכבות החלשות בעם, הוא עני ולכן קל יותר לנצלו ולפגוע בו. נימוק זה מוסף כפנייה למצפוננו של האדם, ולגרום לו להימנע מפגיעה בגר מתוך הזדהות עם מצבו. א: נימוק זה מוסף משום שיש בו איום סמוי: כפי שה' העניש את מצרים, על כך שפגעו בעם ישראל, שהיה גר בארצם, כך אלוהים יעניש את עם ישראל אם יפגעו בגרים היושבים בקרבם. א: בנימוק "אני ה'" יש איום כלפי מי שיפגע בגר.

חכמה**שאלה 11**

הטענות אשר מציג בלדד בפסוקים 3-7:

1. בניו של איוב חטאו ולכן נענשו – הומתו (ה' שופט צדק).
2. אם איוב יהיה צדיק ויתפלל לה' – מצבו ישתפר, ויהיה טוב בהרבה מזה שהיה לו לפני שבאו עליו המכות הכבדות.

המשלים בפסוקים 11-19 ממחיש את טענות בלדד (על התלמיד היה להסביר כיצד משל אחד ממחיש את אחת מהטענות):

1. בניו של איוב חטאו ולכן נענשו – הומתו (ה' שופט צדק): בפסוק 11-12 בלדד מתאר משל העוסק בצמחים הגדלים על שפת הנילוס, וחייבים לקבל אספקת מים סדירה, על מנת להתקיים. אם תופסק אספקת המים, הם יתייבשו - דומה לכך הוא מהלך חייהם של הרשעים – בלא תמיכת ה' סופם להישמד – בדיוק כמו בני איוב, שהיו רשעים ומתו.
או:
 בפסוקים 14-15 מובא משל אודות עכביש, הבטוח שביתו (קוריו) יגנו עליו ולא יקרה לו דבר, אך ביתו רעוע, ואפשר למוטטו בקלות – כך גם הרשע, שאינו מאמין בה', סופו להיכשל ולהגיע לאבדון. בדומה לבני איוב, שהיו רשעים, וחשבו שלא יקרה להם דבר (בזכות אביהם) וחטאו – מתו.
2. אם איוב יהיה צדיק ויתפלל לה' – מצבו ישתפר, ויהיה טוב בהרבה מזה שהיה לו לפני שבאו עליו המכות הכבדות: בפסוקים 16-19 מובא משל האילן: עץ חזק, שנשאר רענן ופורח על אף השמש החזקה. גל אבנים לא מצליח להפסיק את צמיחתו, ואפילו אם ייעקר, יוכל להישתל במקום אחר, ולהתחיל את צמיחתו מחדש – בדיוק כמו טענתו של בלדד על איוב: אם איוב יהיה צדיק, יאמין בה' ויבטח בו – על אף מצבו הקשה בהווה, הוא יצליח להתחיל מחדש ו"לפרוח", כמו עץ שנעקר ונשתל מחדש – איוב יוכל להתחיל את חייו מחדש ולזכות באושר.

נביאי אמת ונביאי שקר

שאלה 12

סעיף א'

אמציה מבין את תפקיד הנביא כמקצוע: "ברח לך אל ארץ יהודה ואכל שם לחם ושם תנבא" – אמציה מורה לעמוס לחזור אל יהודה ושם להתפרנס ("לאכול לחם") מהנבואות שלו.

סעיף ב'

עמוס אינו מסכים עם אמציה. לטענת עמוס, הנבואה אינה מקצוע (במקצועו הוא בוקר ומגדל בקר), אלא שליחות אלוהית, ולכן הוא אינו מתפרנס ממנה (הוא לא מנבא בתמורה לכסף).

שיבת ציון

שאלה 13

שירו של אימבר מתכתב עם המצב בו שרוי העם ודברי העידוד להם הוא זוכה מצדו של הנביא יחזקאל. העמדה הרווחת בעם, בתקופה זו של גלות בבל, היא של תסכול, אכזבה וייאוש: "הנה אומרים יבשו עצמותינו ואבדה תקוותנו נגזרנו לנו".

יחזקאל מעודד אותם בדבריו: "הנה אני פותח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם ובהעלותי אתכם מקברותיכם עמי" – הוא מבטיח שה' יעלה אותם מן הגלות חזרה לארץ (באמצעות הדימוי של פתיחת קבריהם).

בשירו של אימבר קיים עיבוד לגרסה המקורית של דברי העם בגלות, המנוגד לעמדת העם שטוען שאבדה התקווה: אימבר מציין כי התקווה עדיין קיימת (לשוב לארץ אבותינו). לעומת ניגוד זה, אימבר מסכים עם עמדת יחזקאל, שקיימת האפשרות לשוב לארץ.

פרק חמישי – קטע לניתוח ולהבנה (12 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על שאלה 14 (חובה) ועל שתיים מתוך השאלות 15-17
(לכל שאלה – 4 נקודות)

שאלה 14

האשם העיקרי בהפרת הצו האלוהי הוא: הנחש. הנחש מפתה את האישה, גורם לה להפר את הצו ולאכול מפרי עץ הדעת.
א: האישה. האישה היא זו שמפתה את האדם, נותנת לו לאכול מפרי עץ הדעת, בניגוד לצו החל עליה ועל האדם.
א: האדם. האדם הוא האשם העיקרי, משום שהוא זה שקיבל את הצו האלוהי, והיה עליו לציית לו ולדאוג שגם זוגתו לא תפר אותו.

שאלה 15

סעיף א'

- הראיות לשינוי התודעה של האדם (על התלמיד לציין שתיים):
- "ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירומים הם..." – בעקבות האכילה מפרי עץ הדעת האדם ואשתו מודעים לעירום שלהם (מקבלים ידיעה מינית).
 - "ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרת" – בעקבות האכילה מפרי עץ הדעת תודעת הבושה מתעוררת אצל האדם ואשתו, והם מכסים את איברי מינם.
 - "ויתחבא האדם ואשתו מפני ה'..." **א:** "ואירא כי עירום אנכי ואחבא" – בעקבות האכילה מפרי עץ הדעת באדם ואשתו מתעורר פחד מפני ה', והם מסתתרים מפניו.

סעיף ב'

הראיה: "ויאמר מי הגיד לך כי ערום אתה המן העץ אשר צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת" – לאור תשובת האדם כי הוא ערום, אלוהים חושף בקלות את העובדה שהאדם מודע לעובדת היותו ערום, משום שחטא ואכל מעץ הדעת.

שאלה 16

מידה כנגד מידה באמצעות השורש אכל (על התלמיד להביא דוגמא אחת):
 חטא: האדם הפר את צו ה', ואכל מפרי עץ הדעת: "ותאכל מן העץ אשר צויתך לאמר לא תאכל ממנו".
 עונש: האדם יצטרך לעבוד קשה, על מנת לאכול מפרי האדמה: "בזעת אפך תאכל לחם" או:
 "בעצבון תאכלנה".

שאלה 17

(על התלמיד לציין שתי תופעות בחיי האדם)

- מדוע יש שנאה בין בני האדם לנחשים?
- מדוע נשים יולדות בכאב?
- מדוע גברים שולטים בנשים?
- מדוע עבודת האדמה היא קשה?
- מדוע מתים?
- מדוע נקברים באדמה?

MY.GEVA

לפרטים
לחצו כאן!

תיכוניםטים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
 ביכולות לבגרות במתמטיקה

